

Tánh Không

Các Anh Chị trong nhóm NCS thân:

Đề tài "Tánh Không" do chi. Nguyễn Khánh đưa ra đã được anh chị đáp ứng một cách rộng rãi. Để góp phần, tôi cũng xin có chút kiến kiến về thực chất của Tánh Không.

Trên bình diện tri thức của Tánh Không:

1. Trước hết tôi rất đồng ý với anh Nguyễn Phước về điểm căn bản là sự hiểu viết về tánh không giúp chúng ta diệt khổ.

Như một câu trong kinh đã nói: "Tất cả nước của các đại dương đều cùng một vị mặn. Đạo của ta cũng có chỉ một vị là vi. Giải thoát", mà đã giải thoát thì không còn gì là khổ nữa. Dù đạo Phật thuộc môn phái nào cũng phải nhắm đến cứu cánh giải thoát mọi khổ ách.

2. Khổ, Vô Thường và Vô Ngã, Phật giáo đã nhìn tất cả mọi sự vật bằng Tam Pháp Ấn như thế để tiến đến giải thoát. Vô Ngã và Vô Thường là hai cách nhìn về sự huyền hoá, không thực của mọi pháp ở thực thể tĩnh và thực thể động.

Vô Ngã: Tất cả các Pháp đều do duyên hợp từ các pháp khác không phải là chính nó (Tánh Y Tha Khởi). Ví dụ cái bàn là do các duyên như: gỗ, đinh, người thợ mộc, v.v... tạo nên.

Vô Thường: Tất cả các pháp đều chuyển biến qua trình tự "Sanh, trụ, hoại, diệt" không bao giờ thường còn: Cái bàn theo thời gian sẽ gãy nát, hư hỏng, mục rữa và trở về cát bụi.

3. Vậy Tánh Không phải như thế nào đối với Vô Thường và Vô Ngã?.

Ta hãy xem Bát Nhã Tâm Kinh nói về tánh không:

"Phàm tướng Không của các pháp thì không sanh, không diệt, không nhớ, không sạch, không thêm, không bớt" (Phàm chư pháp không tướng bất cấu, bất tịnh, bất tăng, bất giảm).

Vậy có phải tánh Không của các pháp đối nghịch với Vô Thường, ngược với Vô Ngã không? và có một chút gì không ổn đối với nhận xét của anh Nguyễn Đạo khi cho Tánh Không cũng giống như Vô Ngã.

Cái Không của Đại Thừa và Vô Thường, Vô Ngã đối với một sự vật (Pháp) đã được nhìn ở góc cạnh khác nhau.

Nhắc lại hơi xa đề một chút, trong kinh Kim Cang trong phần Phật hỏi ông Tu Bồ Đề về ngũ nhãn(5 loại mắt) thì:

Mắt thịt (nhục nhãn), mắt thường, tất cả mọi người phàm tục đều có.

Mắt trời (Thiên nhãn), thấy rõ ràng các vật khắp nơi, xa, gần, lớn, nhỏ, ngay cả trong tối Chỉ các vị thuộc cõi trời mới có.

Mắt Huệ (Huê. Nhãn), có thể thấy chân tướng vô thường, vô ngã của các pháp, mắt của các vị. Thanh Văn và Duyên Giác.

Mắt Pháp (Pháp Nhãn), là con mắt của vi. Bồ tát có thể thấy được chân không của các pháp, thấy được bồ đề tâm, thấy được đại nguyện, thấy được sự kiện tất cả chúng sinh với mình cùng chia

xẻ bản thể Không và thấy được sự giải thoát của mình là một với sự giải thoát của tất cả chúng sinh.

Mắt But (Phật Nhân) là mắt có thể thấu suốt được quá khứ, hiện tại và vị lai, có thể thấy được tâm của tất cả mọi loài chúng sinh trong quá khứ, trong hiện tại và trong vị lai.

(Kim Cang, Gươm Báu Chặt Đứt Phiền Nã, Thích Nhất Hạnh, trang 179-182)

Vậy cái thấy Vô Thường, Vô Ngã thuộc bậc Tiểu Thừa, cái nhìn của Bồ Tát Đại thừa mới thấu nhập được tính không của các Pháp.

Trở lại vấn đề, Các Pháp đều cùng một gốc, giống nhau, nhưng nhìn ở dạng "Tánh" của sự vật, thì mọi vật đều như như, thường hằng và vĩnh cửu. Nhưng ở dạng "Tướng" của sự vật, mọi vật đều sinh hoại vô thường và không có tự tính. Một ví dụ mà Thầy Tổ thường dẫn dụ là sóng và nước. Trên mặt nước, khi động thì có muôn ngàn đợt sóng lớn, bé, cao, thấp, muôn nghìn dạng sai khác nhưng tất cả đều chỉ là một thể nước mà thôi.

Lúc gió loạn, sóng cồn vờn mọi mặt.

Lặng lẽ rồi, nước, nước hiện trắng thanh.

Đạo Phật đã nhìn sự vật dưới ba dạng: Tánh, Tướng và Dụng. "Tướng" của các Pháp đều sanh diệt khiến người vô minh chạy theo cố nắm bắt, mơ ước mọi việc thường còn và rồi chuốc khổ. Đức Phật ra đời dạy cho chúng ta nhìn chân sự vật qua các "Tướng" là Vô Thường và Vô Ngã, nhưng không phải vì thế mà sinh tâm bi quan, rơi vào đoạn diệt. Phải thấy và sống được trong "Tánh Không", tánh thường hằng, như như của các Pháp, luôn hiện hữu trường tồn.

Còn về phần Dụng thì sao?

Cái Dụng là làm thế nào để hiểu Tánh không bằng kinh nghiệm bản thân như trong phần hai của bài Hiểu Biết Về Tánh Không của ngài Geshe Kelsang Gyatso do Ni Sư Trí Hải dịch mà chi. Nguyên Khánh đã khởi dẫn cho đề tài luận bàn về Tánh Không này. Thường hằng quán chiếu tánh Không sẽ giúp hành giả biết tất cả các Pháp đều do tâm tạo, dần dần nhập vào pháp tánh Không và an trụ trong Đạo Bồ Đề.

Thân Kính

Trúc Tuê.